

Turinys

Knygos leidėjo žodis	11
Pratarmė	16
Padėkos	20
Įvadas	22
I. PIRMOSIOS LIETUVOS RESPUBLIKOS LAIKOTARPIS. 1918-1940 m.	
1. JAV lietuvių politinė veikla	33
Vieninga kova už Lietuvos nepriklausomybę 1918 metais	34
JAV lietuvių Visuotinis seimas New York'e	34
JAV lietuvių delegacija lanko prezidentą W. Wilson'ą	36
Jonas Šliūpas ir senatorius Henry Cabot Lodge'as	38
Išsivadavimo deklaracijos pasirašymas Philadelphia'joje	39
JAV lietuvių atstovų dalyvavimas konferencijoje Lozanoje	39
Lietuvių-latvių-estų-ukrainiečių bendradarbiavimas JAV	42
JAV lietuvių karių-savanorių organizavimas 1918-1920 m.	44
JAV lietuviai – Lietuvos valstybės tarnyboje	48
Vilniaus klausimas JAV lietuvių veikloje	50
2. JAV lietuvių propagandinė veikla	55
Informacijos biurų veikla 1917-1919 metais	57
Lietuvių informacijos biuras Washington'e	57
Informacijos biuras New York'e	61
1918 m. liepos 4 d. demonstracija New York'e, Washington'e ir kituose miestuose	63
Milijonas parašų	65
Parašų rinkimas 1919-1920 m.	65
Parašų įteikimas 1921 m.	67
Lietuvos laisvės varpas	68
Laisvės varpas Amerikoje 1919-1920 m.	70
Pirmieji dūžiai Lietuvoje	72
Vytauto Didžiojo minėjimas JAV 1930 metais	72
JAV lietuvių organizacijų pasirengimas ir dalyvavimas renginiuose	72
Šventiniai renginiai didesnėse JAV lietuvių kolonijose	74
JAV lietuviai šventiniuose renginiuose Lietuvoje	76
JAV lietuviai pasaulinėse parodose Amerikoje	78
Išėivių dalyvavimas Philadelphia'jos parodoje 1926 m.	78
Pasaulinė paroda Chicago'je 1933 m.	80
Pasaulinė paroda New York'e 1939-1940 metais	82
Transatlantiniai „Lituanica“ ir „Lituanica II“ skrydžiai	86
„Lituanica“ skrydžio idėjos atsiradimas ir rengimasis	86
„Lituanica“ skrydis ir įamžinimas	88
„Lituanica II“ skrydis	89
JAV lietuviai sportininkai, garsinę Lietuvos vardą	92
Olimpinė plaukimo čempionė Albina Osipavičiūtė	92
Boksininkas Juozas Žukauskas – Sharkey, Jack – sunkaus svorio pasaulio čempionas	93
Garsūs JAV lietuviai imtynininkai	95
Kitų sporto šakų žymesni sportininkai	96
JAV lietuviai – Europos krepšinio čempionai	97
3. Finansinė parama Lietuvai	100

JAV lietuvių piniginių fondų reikšmė Lietuvos valstybės kūrimui	100
JAV lietuvių katalikų Tautos fondas	100
JAV lietuvių socialistų Lietuvos šelpimo fondas	104
JAV komunistuojančių lietuvių finansinė parama Lietuvai	104
JAV lietuvių tautininkų Lietuvos autonomijos-nepri gulmybės fondas	104
Lietuvos laisvės paskola 1919-1923 metais	106
Paskolos idėjos atsiradimas ir jos įgyvendinimas	107
LLP grąžinimo klausimas	110
Aukso-sidabro fondas 1922 metais	111
Parama Vyriausiam Lietuvos gynimo komitetui 1920-1922 m.	112
Aukos Lietuvos reikalams	
Aukos Lietuvos šauliams	114
Aukos Lietuvos Raudonajam Kryžiui	115
Lietuvių politinio išdo parama Lietuvos valdžios opozicijai	116
JAV lietuvių katalikų aukos	119
Tautos fondo stipendijos	121
Piniginės perlaidos ir turistų pinigai Lietuvoje	122
Pinigų siuntimas į Tėvynę	122
JAV lietuvių turistų pinigai	123
4. Ekonominė parama Lietuvai	127
Ekonominių bendrovių organizavimas	127
Lietuvos atstatymo bendrovė	129
Amerikos lietuvių prekybos bendrovė	131
Lietuvos-Amerikos pramonės bendrovė	133
Dr. Jono Šliūpo ekonominė veikla Lietuvoje	134
Kitos akcinės bendrovės	136
Amerikos lietuvių ekonominis centras ir jo veikla	136
JAV lietuvių verslininkų bandymas įsitraukti į prekybą su Lietuva	140
5. Didieji nusivylimai	145
Išėivijos finansiniai praradimai Lietuvoje pirmaisiais nepriklausomybės metais	145
JAV lietuvių reakcija į karinį perversmą Lietuvoje 1926 m.	147
JAV lietuvių kairiosios pakraipos srovių pasipriešinimas Lietuvos valdžiai 1936-1939 m.	150
6. JAV lietuvių patriotinė reakcija į kaimynų ultimatumus Lietuvai 1938-1940 metais	152
Klaipėdos netektis 1939 metais	155
Lietuvos okupacija ir aneksija 1940 metais	159
Profesoriaus Kazio Pakšto delegavimas	159
Bendros JAV lietuvių politinės organizacijos kūrimo idėjos sklaida	160
Komisijos užsienio lietuvių reikalams sudarymas	162
II. JAV LIETUVIAI IR OKUPUOTA LIETUVA 1940-1990 METAIS	
1. JAV lietuvių politinių srovių susitelkimas 1940-1941-1948 m.	165
Amerikos lietuvių tarybos įkūrimas	165
Lietuvai gelbėti tarybos suformavimas	165
Nuo LGT iki ALT	168
Lietuvai vaduoti sąjungos kūrimas ir veikla	170
Amerikos lietuvių misijos veikla	172
Tautininkų sugrįžimas į ALT	173
2. JAV lietuvių politinė-propagandinė veikla	174
Amerikos lietuvių tarybos vaidmuo laisvinant Lietuvą	174
Pastangos iš Europos įsileisti pabėgėlius (dipukus)	175
Kersten'o komiteto tyrimas	177

Susitikimai su JAV prezidentais	180
ALT propagandinė veikla	186
„Amerikietiškojo“ VLIK'o veiklos laisvinant Lietuvą nuopelnai ir Tautos fondas	187
VLIK'o pirmasis dešimtmetis JAV	188
Tolesnė VLIK'o veikla	189
Tautos fondas	193
JAV Lietuvių bendruomenės indėlis stiprinant lietuviybę ir Lietuvių fondas	194
JAV Lietuvių bendruomenės veikla švietimo srityje	196
JAV Lietuvių bendruomenės kultūrinė veikla	198
JAV LB veikla laisvinant Lietuvą	203
Reorganizuotos JAV LB kova už Lietuvos laisvę	207
JAV lietuvių jaunimo politinė-propagandinė veikla	208
Lietuvių fondas ir jo veikla lietuviybei	209
Kitų JAV lietuvių veikla laisvinant Lietuvą ir Vasario 16-osios minėjimai	213
Lietuvos laisvės komitetas	214
„Rezoliucijoms remti komitetas“, arba organizacija „American for Congressional Action to Free the Baltic States“	214
Jungtinis Amerikos baltų tautinis komitetas (<i>Joint Baltic American National Committee</i>)	217
Baltų kreipimasis į Jungtines Tautas – BATUN	217
Amerikos baltų laisvės lyga (<i>Baltic American Freedom League</i>)	218
Lietuvos vyčiai	219
Lietuvių moterų klubų federacija	221
Vilniaus krašto lietuvių sąjunga	223
Paminklų, kitų darbų ir minėjimų, reikšmingų Lietuvai, sklaida išėivijoje	225
Paminklai ir memorialinės lentos	225
Lietuvių diena 1964 m. Pasaulinėje parodoje	228
JAV lietuvių enciklopedija	229
Vasario 16 d. reikšmė išėivijai	231
Lietuvių informacinio centro veikla New York'e	232
JAV radijo laidos į Lietuvą	234
„Amerikos balso“ ir kitų radijo transliacijų lietuvių kalba atsiradimas	234
Radijo laidų tematika ir sovietų pastangos laidas slopinti	237
3. Finansinė-materialinė parama lietuviams	239
BALF'o įkūrimas ir jo veikla	239
Pabėgėlių Vokietijoje rėmimas ir įkurdinimas JAV	242
Lietuviai pabėgėliai Vokietijoje	242
Pabėgėlių Vokietijoje rėmimas	243
Pabėgėlių įkurdinimas JAV	245
Bandymai šelpti lietuvius Lietuvoje ir Sibire	247
Parama Lenkijos lietuviams	250
Vasario 16 d. gimnazijos Vokietijoje išlaikymas	252
Lietuvių katalikų religinė šalpa (LKRŠ)	254
Parama disidentams ir pabėgėliams iš Sovietų Sąjungos	257
JAV lietuvių siuntiniai ir piniginė parama giminėms Lietuvoje	262
Išėivų susirašinėjimas su artimaisiais Lietuvoje	266
Palikimų problemos sprendimo bandymai	267
4. JAV lietuvių „pažangiečiai“ ir liberalai – ryšių su Lietuvos SSR rėmėjai	270
Komunistuojantys JAV lietuvių	270
Komunistuojančių organizacijų veikla karo metais	272
JAV lietuvių komunistai pokariu	273
Liberalių lietuvių veikla	274

Kultūrinių ryšių su Lietuva klausimas	275
„Santaros-Šviesos“ federacijos vaidmuo	278
5. Požiūris į Lietuvos SSR kultūros ir mokslo atstovus	281
Pirmieji išeivių kontaktai su Lietuvos SSR atstovais	281
Lietuvos kultūrininkų ir mokslininkų stažuotės	283
Turistai iš Lietuvos	287
Lietuvos muzikų ir solistų koncertai JAV	290
JAV lietuvių vizitai (turistiniai ir mokslo) į Lietuvos SSR	292
JAV lietuviai turistai Lietuvoje	292
JAV lietuviai krepšininkai Lietuvoje 1967 metais	295
JAV lietuvių jaunimas Lietuvoje	298
JAV lietuvių menininkų ir mokslininkų vizitai Lietuvoje	300
Parama Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio metais – 1988-1990 m. pr.	305

III. LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖ 1990-2018 METAIS IR JAV LIETUVIAI

1. 1990 m. kovo 11 d. Nepriklausomybės akto paskelbimas	311
Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo galimybė ir išeivijos nuotaikos	311
Sąlygos, lėmusios išeivijos atsargumą	312
Išeivijos požiūris į Kovo 11-osios atkū	315
„Lithuanian Hotline“ atsiradimas Chicago'je ir veikla	316
SOS Americans for Lithuania's Freedom grupės Čikagoje veikla	320
Lietuvių informacinio centro New York'e veikla 1988-1991 m.	321
JAV lietuvių parama Lietuvos pasiuntinybei Washington'e	323
2. JAV LB, ALT ir VLIK politinė parama Lietuvos valstybei	324
Parama 1990-1991 metais	324
Parama iki 2004 m. (stojimas į NATO)	329
Parama po 2004 metų	334
Amerikos baltų laisvės lyga	338
Jungtinis Amerikos baltų tautinis komitetas	340
JAV lietuviai – Lietuvos politikai ir tarnautojai	342
Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus	342
Lietuvos seimo nariai	344
JAV lietuviai, dirbę Lietuvos prezidentūroje ir valdžios struktūrose	347
JAV lietuvių talka diplomatinei tarnybai	349
JAV lietuviai karininkai Lietuvos kariuomenėje	354
JAV lietuvių teisininkų pagalba	358
3. BALF'o materialinė ir finansinė parama iki 2008 m.	359
BALF'o pagrindinės paramos posūkis į Lietuvą	359
Parama Lietuvos gyventojams ir problemos 1991-2008 m.	361
Parama Sibiro tremtiniams ir politiniams kaliniams	364
BALF'o šalpa Lietuvoje per kardinolą Audrį Juozą Bačkį	366
BALF'o šalpa Lietuvos mokykloms, vaikų, jaunimo ir senelių globos organizacijoms	367
Parama Vasario 16 d. gimnazijai Vokietijoje	368
Parama Lenkijoje gyvenantiems lietuviams	369
BALF'o parama naujai atvykusiems lietuviams	370
4. Tautos fondo šalpa Lietuvai	375
5. Lietuvių fondas ir Lietuva	381
6. JAV LB parama Lietuvai	387
Kultūros srityje	387
Socialinėje srityje	388

Lietuvių dienos Los Angeles ir kituose JAV lietuvių telkiniuose	394
Vasario 16-oji ir Kovo 11-oji JAV lietuvių gyvenime	396
7. Vydūno jaunimo fondo veikla	399
Fondo veiklos apžvalga iki 2017 m.	399
Fondo veikla Lietuvoje	401
8. Kitų organizacijų, draugijų ir pavienių asmenų materialinė pagalba Lietuvos žmonėms	402
„Lithuanian Mercy Lift“ organizacija	403
Lietuvių katalikų religinės šalpos veikla šiandien	407
Lietuvos vyčių talka	411
Lietuvos vaikų globos organizacija Bostone	414
Lietuvos dukterų draugija	415
Organizacijos „Saulutė“ veikla	419
Organizacijos „Vaiko vartai į mokslą“ veikla	424
Komitetas „Lietuvos vaikų viltis“	427
9. Kitos organizacijos, fondai ir rėmėjai	434
Kazickų šeimos fondas	434
Lietuvių pagalbos fondas (LPF) California'joje	436
Julijos ir Emilio Sinkų šeimos fondas California'joje	437
Moterų klubo „Alatėja“ labdaringa veikla	438
Čikagos mamų fondas	440
JAV lietuvių Rotary veikla	441
Chicago's lietuvių moterų klubas (Chicago Lithuanian Women's Club)	442
JAV-Baltijos šalių fondas	444
Amerikos lietuvių vaiko ugdymo draugija	444
10. Parama Lietuvos kultūrai	445
Valdovų rūmų atstatymas	445
Mažosios Lietuvos fondo veikla	450
Draugo fondas ir laikraštis <i>Draugas</i>	453
Kultūros vertybių sugrąžinimas į Lietuvą	454
JAV lietuvių kolekcijos Lietuvoje	459
11. Parama Lietuvos švietimui ir mokslui	465
A.P.P.L.E kursai 1990-2015 m.	465
Mokslo ir kultūros simpoziumai	469
JAV lietuviai mokslininkai – Lietuvos aukštosiose mokyklose	473
Vytauto Didžiojo universiteto atkūrimas	473
JAV lietuviai profesoriai – kitų Lietuvos aukštųjų mokyklų rėmėjai	475
Žymiausių JAV lietuvių mokslininkų premijavimas Lietuvoje	478
Lietuvos mokslininkų, kultūros atstovų globos centrai Amerikoje: Lituaniistikos tyrimo ir studijų centras	479
Lituaniistikos katedra Illinois universitete	485
Balzeko lietuvių kultūros muziejus	488
Amerikos lietuvių kultūros archyvas Putname	493
Piniginės perlaidos į Lietuvą ir JAV lietuviai turistai	496
Pabaigos žodis	500
Lithuanian American Support for Lithuania 1918-2018. Summary	
Šaltiniai ir literatūra	516
Santrumpos	531
Asmenvardžių rodyklė	533
Knygos rėmėjai	557
Apie autorių	559